



קליעה -

ספורט

או כורח

בטחוני

מאת אפרים פורת

ממועדוני אורחים חובבי קליעה צמחו איגודים ארציים, אשר הקימו במרוצת השנים, תחת השפעתם המדרבנת של המשחקים האולימפיים, את המסגרת הארגונית הבין-לאומית לספורט הקליעה. באמצעות תקנוניו קובע איגוד הקלעים הבין-לאומי את תנאי ההתמודדות בכל סוגי הנשק. כך נקבעו צורה וגודל המטרה הבין-לאומית, הטווח, סוג הכונות המותר, המשקל המפסימלי של הנשק ועוד. כאשר מספר ההגבלות הטכניות, החלות על כלי יריה מסוים, הנו מועט ביותר, נושא הכלי את הכינוי "חופשי". כך מדברים אנו על תחרות ב"אקדח-חופשי", "רובה-זעיר-חופשי", וכו'.

מאמץ גופני, נפשי ורוחני רב נדרש מן הקלע, כדי לבצע את התרגילים בהתאם לתנאי התקנון הבין-לאומי. לאחר ביקורת לבוש, ציודו ונשקו עלידי השופטים, לובש הקלע מעיל זה כתשעים שנה מקובלת ברחבי העולם הקליעה למטרה מרובה ומאקדח כענף ספורט תחרותי וכתחביב עממי. לא כן בארצנו. ספורט הקליעה למטרה לא הפך ב-17 שנות קיום המדינה לעיסוק עממי נפוץ.

הקליעה למטרה כעף ספורט תחרותי

שני דברים הפכו את ההתמודדות המקרית ביריה לענף ספורט תחרותי: המסגרת הארגונית, התנאים והמגבלות שבתקנונים.



קליעה באקדח — בתחרות אולימפית

ולפתח את סבילותה של מערכת העצבים של האדם ואת כושר התכונות הרב-צדדי: רוחני, גופני, שיכלי ויצרי. ענפי הקליעה למטרה למיניהם באים לפתח גם שורה של תכונות יקרות-ערך אחרות: כושר-רצון והחלטיות, כושר-עמידה בקשיים חיצוניים ופנימיים, שאיפה לדיוק, שקדנות, שיטתיות, חריצות ותבונה-כפיים.

התנאי הראשון להתקדמות הקלע הוא שמירה מתמדת על כושר גופני ועל רעננות נפשית-רוחנית. התנאי השני לכך הוא — פיתוח הרגלי יריה נכונים. כדי לקיים תנאי זה, משיג הקלע אט-אט אופי יציב, מזג איתן ורגוע, שליטה עצמית, ויקר מכל — הוא מפתח כושר ביקורת-עצמית.

התועלת הציבורית הנובעת מספורט הקליעה

משיכת הנוער למועדונים והעסקתו באימוני קליעה היא אחת הדרכים הבדוקות לחינוכו לאחריות ציבורית ולאזרחות טובה — שתי סגולות המהוות יסוד לשירות מוצלח ומועיל בצה"ל. בשנות השירות הסדיר של החייל מקדם העיסוק בקליעה את כושרו ויכולתו בטיפעול נשקו האישי והצוותי, ומכין אותו הכנה יסודית לקליטת כל סוג נשק חדיש שימסר לידו. לאחר מכן, בשירתו בשירות המילואים, משמר ספורט הקליעה את כושר התפעול ואת יעילותו של איש-המילואים. גם עם תום שירות המילואים שומר הקלע-האזרח, ממילא, על התענינותו בנושא הבטחון, ומקיים כוונות הגנתית בפועל.

הקליעה למטרה במערכת הבטחון

הורתה ולידתה של הקליעה למטרה, ברוב ארצות אירופה ואמריקה, היא בכוחות הבטחון העממיים למיניהם: מיליציות, חילות-מילואים, ומסגרות טרום-צבאיות, אחר-צבאיות, חצי-צבאיות, וכאלו, שהוקמו בארצות הללו עם ביצוע חוק שירות חובה הכללי.

ארצות-הברית של אמריקה

ארצות-הברית קמו והתפתחו בסימן הרובה והאקדח. התודעה הקלעית הנה מורשת העבר החלוצי. חשיבות הקליעה למטרה מופרת במוסדות המדינה ובמערכות החברה. זכות האזרח להחזיק בנשק ולהשתמש בו להגנת דרך חייו, מובטחת בחוקת היסוד.

על משמר ערכים והישגים אלה עומד ארגון עממי ענף, הוא The National Rifle Association (איגוד הרובאים הלאומי). כוח השפעתו רב בחברה ובמוסדות המדינה, הוא המסדיר והיוזם כל פעילות בשטח הרובאות והאקדחנות: ביצוע קורסים, הדרכת נוער, בטיחות בציד, יעוץ טכני ומשפטי, פירסום ספרות מקצועית והסברתית ועוד. בחוקת "החוק להגנה הלא-מית, שנת 1916", זכה האיגוד להכרה רשמית כגורם בטחוני חשוב. כעת מונה האיגוד מעל לחצי-מיליון חברים, פעולותיו מקיפות חוגים רבים בכל רחבי ארה"ב ונעשות על-פירוב בהתנדבות. המנגנון בשכר הנו קטן מאוד ואינו עומד בכל יחס לפעילותו הענפה ורבת ההיקף של האיגוד. חבריו גהנים מסיוע שני מוסדות ממשלה, שהוקמו ביזמת האיגוד וכתוצאה מפעלו הרב: "המועצה הלאומית לקידום האימונים ברובה"

The National Board for the promotion of Rifle practice

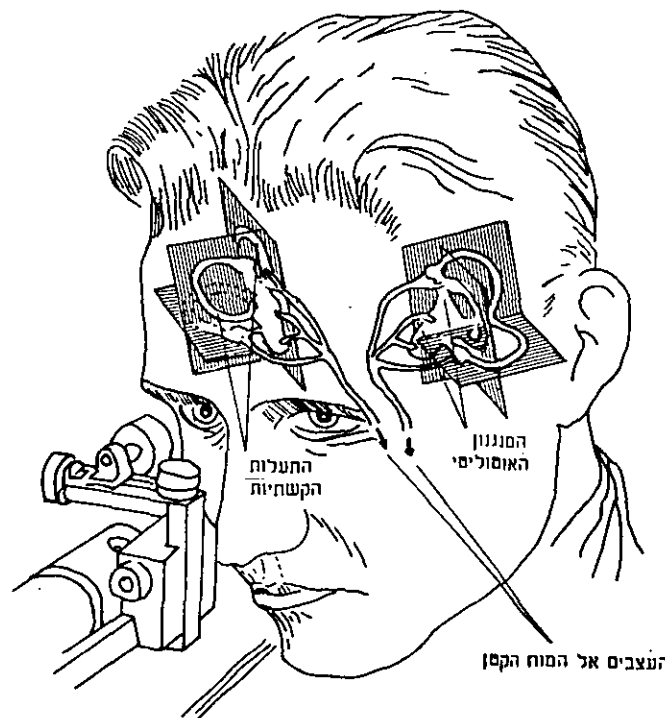
וכפפה מיוחדים, כדי לנתק את המגע הישיר בין עצביו ושריריו לבין הרובה. הוא מתקין נשק, וניגש לירית האכונים הראשונים, להתקנת כונות ולירי המנין. עליו לשמור על יציבות מתמדת של מצב היריה ולהיות ער לשינויים בתנאי האור והרוח; הוא שואף למצות עד מפסימום את יכולתו בכיוון מדויק ובירי נכון. למרות המתיחות של התחרות, חייב הוא להשאר רגוע, ובטוח בעצמו. נסיון בתחרויות קודמות יעזור לו בקביעת תכסיסיו — כי גם אלה (סדר מצבי היריה, למשל) תורמים לא מעט להצלחתו בתחרות.

מעל לכל — על הקלע להיות בכושר מלא, אחרת לא יעמוד במתח ובעומס של תרגילים אלה, הנערכים במשך שעות ארוכות, תוך ריכוז ומתח ממושך. התרגיל האולימפי הגדול ברובה-זעיר וברובה-בעל-עצמה-חופשי נערך במשך שש שעות, כאשר הקלע יורה 120 כדור, 40 מכל מצב.

היחוד שבספורט הקליעה

רבה אי-ההבנה לגבי הקליעה למטרה כענף-ספורט אפילו בקרב קהל-הספורטאים הפעילים, בקרב העסקנים, ובקרב מורי הספורט. לא אחת מתחולל ויכוח ששורשו הוא הספק בדבר היות הקליעה ענף-ספורט. מעמדו של מקצוע הקליעה באגודות הספורט השונות הוא ירוד ובלתי יציב, שכן הצופה אינו רואה דבר, רנח כספי אינו קיים, וההשקעה גדולה. כמורכן אין משיגים התקדמות על נקלה, כי להישגים טובים מגיעים בקליעה למטרה רק לאחר עיסוק מתמיד ומסור, לאחר רכישת ידע טכני ופיזיולוגי, לאחר פיתוח הרגלים נכונים ולאחר תירגול רצוף ומושכל!

לפני כשש שנים חל מפנה ביחס לקליעה למטרה. התרחבה והעמיקה ההבנה לגבי העיסוק בספורט בכלל, והוא כולל,



סכמה של מנגנון שיווי-המשקל

כיום, גם התמודדויות שכליות מלבד מאבקים גופניים (הודות להכרה זו נכלל השחמט בין ענפי הספורט המקובלים). יחד עם זאת העמיק הידע, באופן מהפכני כמעט, בפיזיולוגיה ובפסיכולוגיה של היריה המדויקת, כתוצאה ממחקריהם של אנשי-מדע סובייטים, ומעבודתם השקדנית והשיטתית של אמני הקליעה למטרה בארה"ב.

הקליעה למטרה, במתכונת שנתגבשה עד היום בתרגילי הארועים הבין-לאומיים, הנה ענף ספורט היחיד שבא לחסן

ברית המועצות

קשר הגומלין בין ספורט הקליעה למטרה ובין מערכת הבטחון בברית המועצות הוא מוחלט. כל הפעילות מתבצעת במסגרת איגוד ארצי-ממלכתי אחד, הנושא את השם: דוס-אא"פ (DOSAAF), שפירושו: "אגוד דת-מתנדבים לעזרת הצבא, הצי והאוויר".

מטרותיה של דוסאא"פ הן:

● הפצת ידע טכני שיועיל לחבריו בעתות שירות פעיל בכוחות המזוינים השונים.

● חיזוק ההכרה הפוליטית והמהי-

מנות המוסרית של חבריו. ב-1962

מנה האיגוד כ-15 מיליון חברים, 35% מהם נשים. בראשו עומדת נשיאות, הנעזרת בועד מרכזי כל-סוביטי. הפיקוח הטכני נמצא בידי משרד המלחמה, והפיקוח המינהלי — בידי המפלגה הקומוניסטית. הקלעים מתרכזים בקבוצות קליעה בסניף המקומי. קיימת ועדת דירוג ארצית לספורט הקליעה, הקובעת את רמות הדירוג המקצועי של הקלעים הפעילים, וכך מכונת, למעשה, את האיגוד מבחינה מקצועית-ספורטיבית.

בשל קשר-גומלין הדוק זה נושא ספורט-הקליעה בברה"מ אופי ממלכתי מובהק.

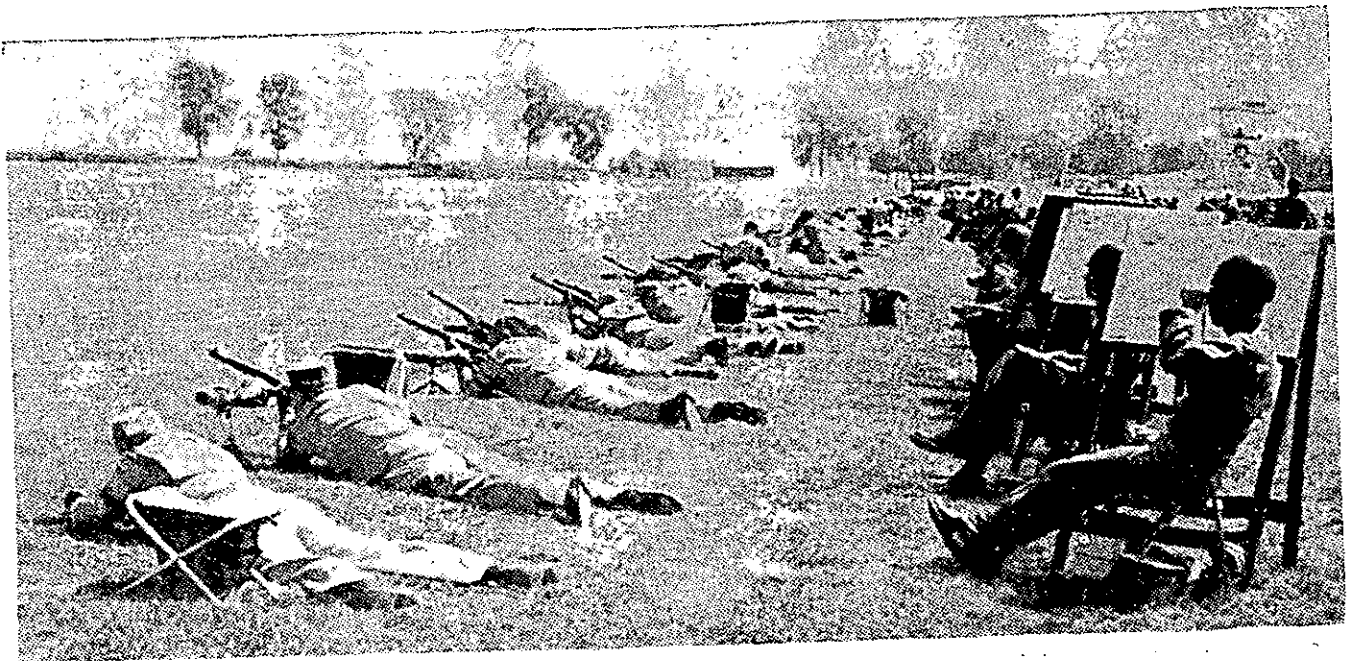
שביצריה

ענף הספורט הנפוץ ביותר בשביצריה הוא ספורט-הקליעה ברובה שירות. אך גם בארץ זו קיים קשר-גומלין הדוק בין ספורט-הקליעה לבין מערכת הבטחון. כל אזרח שביצרי, שגופו איתן ונפשו בריאה הוא חייל-מילואים, ומחזיק את נשקו האישי בביתו. הרובה מוענק לו בתום תקופת-שירותו בעתודות. תכנית-האימונים הרשמית של הצבא כוללת את המטנחים של האזרחים-החיילים, ומשאירה כר נרחב ליזמה ולפעולות של האיגודים הקנטוניים המקומיים. איגודים אלה הם המוניים, במלוא מובן המלה, ופועלים על טהרת ההתנדבות של ההנהלות ושל החברים. השירותים במטנחים ניתנים על-ידי הסתדרות הצופים ועל-ידי שאר איגודי-נוער. לשם השלמת תרגילי לי החובה קונה האזרח-הקלע את תחמושתו בכסף, לאחר שכיילה את המיכסה שניתנה לו על-ידי הצבא. צביונם העממי המובהק של איגודי הקליעה שבשביצריה משמש מופת לקלעי העולם. ואכן התגשם בארץ זו חלום חסידי הקליעה למטרה: קמה ונהיתה אומה של רובאים.

טיפול הקלעות בישראל - כיצד?

כדי לפתח את הקלעות בארץ יש לפעול על-פי העקרונות הבאים:

- סיוע ועידוד נמרצים מצד מוסדות הבטחון לכל הגורמים, תוך שמירת כר נרחב ליזמה עצמאית של אגודות וארגונים.
- גיוון הפעולות על-ידי ריבוי ענפי-משנה, בתוספת תעמור לה, שיכנוע, הסברה ופרסומת.



התחרות הארצית לקליעה בצבא ארה"ב

הוקמה בשנת 1903 על-פי חוק בית הנבחרים של ארה"ב. שר ההגנה ממנה את חבריה מבין נציגי החילות והשירותים ומבין איגוד הקלעים. בין 23 חבריה, נמנים 11 עם חברי מועצת המנהלים של איגוד הקלעים הלאומי.

The Director of Civilian Marksmanship

לשכת "המנהל לקלעות אזרחית" הוקמה בשנת 1916 כרשות מבצעת של המלצות המועצה הלאומית וכזרוע מסייעת למוע-דונים מוכרים.

נביא להלן קטעי מיסמכים שיעידו, מה רבה ההכרה בחשיבות הקל-עות האזרחית במוסדות החקיקה והביצוע של ארה"ב.

חות-הדעת של ועדת ההקצבות של הסינאט על תקציב "המועצה הלאומית לקידום האימונים ברובה", לשנת 1962: "יש להדגיש את חשיבותה של תכנית זו. הועדה מאמינה, כי חשיבות זו אף תגדל לאור ההרס הכללי, הצפוי במקרה של מלחמה, ולאור הדרישה המוגברת לרובאים, במקרה זה, כדי למלא את מקום האבידות ולשמור על הסדר הפנימי."

טיכום דוח של ועדת מחקר, שמונתה על-ידי שר ההגנה, שנת 1963: "עם בוא עידן האטום לא יעבור מן העולם הנשק הבסיסי-אישי של האזרח-הלוחם והחייל — האדם ישאר הנשק המוחלט האחרון" — "Man is the ultimate weapon"

בריטניה

בריטניה היא מולדת ספורט-הקליעה-ההתחרותי. איגודי רובאים ראשונים נוסדו בתחילת המאה ה-19, כדי לקדם סכנה של פלישת צבאות נפוליאון. מאז נשתרשו האיגודים בחיים הציבוריים. הם נהנים מעזרת מוסדות הממשלה ונעזרים ישירות בצבא. קיים איגוד ארצי מיוחד לקליעה ברובה-שירות ואיגוד עצמאי מקביל, ליריה ברובה זעיר-קליבר. הציידים מקיימים אגודה נפרדת.

עזרת משרד המלחמה לאיגודי הקליעה השונים צוינה בבית הנבחרים בשנת 1961 על-ידי לורד קוטסלו בזו לשון: "מאה וחמשים אלף אזרחים פעילים בקליעה למטרה, בחמשת אלפים מועדונים בכל רחבי הממלכה המאוחדת. אין זה ענין של תחביב מועיל בלבד, זהו דבר הנוגע לאינטרס הלאומי. משרד המלחמה מכיר בערכם של מועדונים אלה. הוא מתענין בתמי-דות בכל הנעשה בהם, ומגיש להם עזרה."

● גיבוש של מסגרות ארגוניות ושל כלים ארגוניים הולמים בהתאם למשימה ולעקרונות אלה. אי-לכך יש להקים במשרד הבטחון לשכה של "מפקח כללי לקלעות בקרב האזרחים". סמכויות הרישוי והפיקוח של מטנחים יועברו ממשרד-הפנים לרשות זו.

תפקידי המפקח יהיו כלהלן:

◆ פיקוח, הכננה ועזרה לכל הגורמים העוסקים בקליעה ברובה זעיר (0.22"), על-ידי הקמת מטנחים, החזקתם, הצבת מדריכים, הספקת תחמושת, שיכלול מתקני-מטרה, השאלת כלי-יריה וטלס-קופי-תצפית וכו'.



◆ יצירת מסגרת לאימוני-קליעה ברובה ובאקדח בעלי-עצמה (קליבר צבאי) עבור לובשי-מדים ועובדי-מדינה, המעוניינים בכך.

◆ הקמת מועדונים לקליעה ברובה-צבאי וברובה-חופשי בעלי-עצמה, ליד מפקדות חטיבות-מילואים וליד מפקדות אזוריות של ההגנה המרחבית; ניהול פעילות המועדונים האלה, ועריכת תחרויות, אזוריות וארציות, למענם, עד שיקום איגוד קלעים עצמאי.

◆ קיום מגע מתמיד עם הגורמים הבאים:

(א) גורמים אזרחיים: רשות הספורט; ועדת הקליעה הארצית שליד הס"י (עד הקמת איגוד קליעה ארצי); המפקח על פעור-לות הגדנ"ע במשרד החינוך; המטה הארצי של משטרת ישראל; משמר הגבול ושירות בתי-הסוהר.

(ב) גורמים צבאיים: מחלקת ההדרכה במטכ"ל וענף הצלפות של ביה"ס לחי"ר; מפקדת פיקוד גדנ"ע וקציני הגנה מרחבית בפיקודים.

✱

בדרך זו אפשר שיתפתח מפעל בטחוני רב-ערך; הזיקה בין האזרח לבין הרעיון הבטחוני ומערכת הבטחון תהיה ממשית יותר; ערכים מוסריים, אשר נראה כאילו נם ליחם, ישמשו שוב בפעולות היומיומיות של אזרחים-בוגרים ונוער.

ימים יבואו ומעשים יגידו.

הכדור במעופו אינו אלא המשך סופי של גוף הלוחם, ראיתו, כושרו וכוח-אופיו. כוהי גישתו של אל"מ י. ב"א ברשימתו על צלפות (עמ' 49). אך, בעצם, זוהי גם התפיסה — לא "ענף" ספורטיבי, אלא "ישות" בטחונית-לוחמת — שהיא רקע למאמרו של אפרים פורת (עמ' 45). השנים, הדנים לכאורה בתחומים מאוד שונים במעגל העניינים הקשורים בקליעה — בכל זאת, בסופו של דבר, "קולעים למטרה אחת".